

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโต
ของการส่งออกในประเทศไทย

โดย

กชกร วงศ์เลาหกุล

งานวิจัยเฉพาะเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2549

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโต
ของการส่งออกในประเทศไทย

โดย

กชกร วงศ์เลาหกุล

งานวิจัยเฉพาะเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2549

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์

งานวิจัยเฉพาะเรื่อง

ของ

นางสาวชกร วงศ์เลาหกุล

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโต
ของการส่งออกในประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

เมื่อ วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2549

อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเฉพาะเรื่อง

(ศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ทินกร)

กรรมการงานวิจัยเฉพาะเรื่อง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ วรรณนิกุล)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร)

บทคัดย่อ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนา แต่เนื่องจากความล้มเหลวของระบบตลาดที่เกิดขึ้นจึงทำให้ภาครัฐต้องเข้าไปแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามกระตุ้นและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนขึ้น โดยในระยะแรกได้ใช้นโยบายการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า แต่ต่อมาเกิดข้อจำกัดหลายประการ รัฐบาลจึงได้เปลี่ยนมาใช้นโยบายการส่งเสริมการส่งออก จึงได้มีนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมาก ที่ทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์หรือผลกระทบของการส่งออกที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งที่ผ่านมาได้ข้อสรุปที่ขัดแย้งกัน

ดังนั้นในการศึกษานี้จึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของการส่งออกในลักษณะความเป็นเหตุเป็นผลกัน กรณีศึกษาประเทศไทย ในภาพรวม ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคบริการ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการศึกษาทางด้านอุปสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ได้ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของการส่งออก โดยจะทำการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล (Causality) ของตัวแปรดังกล่าว ทั้งนี้การศึกษา Causality โดยใช้การทดสอบของ Granger's Causality Test

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของการส่งออกนั้น ด้วยวิธีการของ Granger's Causality test นั้น โดยการใช้ข้อมูลแบบมูลค่าที่แท้จริง (real value) รายไตรมาสในปี 2539 – 2548 นั้นได้ข้อสรุปต่างๆ ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเจริญเติบโตของการส่งออกในภาพรวมระดับประเทศมีความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียว (Unidirectional Causality from Y to X) คือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุทำให้การเจริญเติบโตของการส่งออกเปลี่ยนแปลง แต่การเจริญเติบโตของการส่งออกไม่เป็นสาเหตุทำให้การเจริญเติบโตของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ทั้งในรูปแบบของข้อมูลแบบมูลค่าที่แท้จริง (real rate) และรูปแบบของข้อมูลแบบอัตราการเจริญเติบโต (Growth rate)

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของการส่งออกในภาคเกษตรกรรมในรูปแบบของข้อมูลมูลค่าที่แท้จริง (real value) มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Feedback or Bilateral Causality) นั่นคือ การขยายการส่งออกในภาคเกษตรกรรมจะมีผลสำหรับการเจริญเติบโตของประเทศไทย และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็เป็นเหตุให้เกิดการขยายตัวของการส่งออกในภาคเกษตรกรรมด้วย เช่นเดียวกัน สำหรับผลการทดสอบในรูปแบบของข้อมูลอัตราการเจริญเติบโต (Growth rate) มีความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียว (Unidirectional Causality from Y to X) คือ การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคเกษตรกรรมไม่เป็นเหตุให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเจริญเติบโตของการส่งออกในภาคอุตสาหกรรมมีรูปแบบความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียว (Unidirectional Causality from Y to X) สำหรับกรณีทีวิเคราะห์จากข้อมูลแบบมูลค่าที่แท้จริง (real value) นั่นคือ การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคอุตสาหกรรมไม่เป็นเหตุให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยน แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเหตุให้การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลง สำหรับกรณีทีวิเคราะห์จากข้อมูลแบบอัตราการเจริญเติบโต (Growth rate) พบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของการส่งออกในภาคอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กันซึ่งกันและกัน หรือมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Feedback or Bilateral Causality) นั่นคือ การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคอุตสาหกรรมเป็นเหตุให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็เป็นเหตุให้การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคอุตสาหกรรม เปลี่ยนด้วยเช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของการส่งออกในภาคบริการมีรูปแบบความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียว (Unidirectional Causality from Y to X) ทั้งจากการวิเคราะห์จากข้อมูลแบบมูลค่าที่แท้จริง (real value) และการวิเคราะห์จากข้อมูลแบบอัตราการเจริญเติบโต (Growth rate) นั่นคือ การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคบริการไม่เป็นเหตุให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เปลี่ยน แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเหตุให้การเจริญเติบโตของการส่งออกภาคบริการเปลี่ยน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเฉพาะเรื่องเรื่องนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ทินกร อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเฉพาะเรื่อง และรองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล กรรมการงานวิจัยเฉพาะเรื่อง ที่ได้สละเวลาอันมีค่าชี้แนะ ให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย และความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ทางเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจให้แก่ผู้จัดทำตลอดระยะเวลาการศึกษา และขอบคุณ เจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโท เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สำหรับการอำนวยความสะดวกต่างๆ

และท้ายที่สุด ขอขอบคุณกำลังใจจากคนในครอบครัว ที่เข้าใจ ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในการทำงานตลอดระยะเวลาที่ทำงานวิจัยชิ้นนี้ จนงานการศึกษาครั้งนี้เสร็จลุล่วง ด้วยดี

กชกร วงศ์เลาหกุล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญตาราง	(6)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 โครงร่างงานวิจัยเฉพาะเรื่อง	4
2. วรรณกรรมปริทรรศน์.....	7
2.1 ลักษณะความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียว.....	7
2.2 ลักษณะความสัมพันธ์แบบสองทิศทาง	10
2.3 กรณีความสัมพันธ์ไม่ชัดเจน.....	13
2.4 การศึกษาความสัมพันธ์ในแบบอื่นๆ	17
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและวิธีการศึกษา.....	19
3.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	19
3.2 วิธีการศึกษา	23

3.3	ลำดับการทดสอบ.....	27
3.4	ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	29
4	ผลการศึกษา.....	31
4.1	ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมของประเทศไทย	33
4.2	ผลการวิเคราะห์ในภาคเกษตรกรรม.....	41
4.3	ผลการวิเคราะห์ในภาคอุตสาหกรรม	49
4.4	ผลการวิเคราะห์ในภาคบริการ	57
5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	75
5.1	บทสรุป.....	75
5.2	ข้อเสนอแนะ	78
	ภาคผนวก.....	79
	บรรณานุกรม	111

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ด้านการใช้จ่าย	
	ณ ราคาปีฐาน 2531ปี พ.ศ. 2539-2548.....	5
1.2	โครงสร้างสินค้าออกของไทยจำแนกตามประเภทการผลิต ปี พ.ศ. 2539 – 2548	6
4.1	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.1	35
4.2	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.2	35
4.3	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.3	37
4.4	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.4	37
4.5	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.1	39
4.6	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.2	40
4.7	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.3	40
4.8	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.4	41
4.9	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.5	42
4.10	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.6.	43
4.11	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.7.	44
4.12	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.8.	45
4.13	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.5.	46
4.14	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.6.	47
4.15	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.7.	48
4.16	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.8.	49
4.17	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.9.	50
4.18	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.10	51
4.19	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.11	52
4.20	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.12	53
4.21	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.9.	54
4.22	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.10	55
4.23	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.11	56

4.24	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.12	57
4.25	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.13	58
4.26	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.14	59
4.27	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.15	60
4.28	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.16	61
4.29	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.13	62
4.30	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.14	63
4.31	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.15	64
4.32	การเลือก Lag ที่เหมาะสมจากค่า FPE จากสมการที่ 4.16	65
4.33	สรุปผลการวิเคราะห์ กรณี Real value	66
4.34	สรุปผลการวิเคราะห์ กรณี Growth rate	68
4.35	ผลการทดสอบภาพรวมการผลิตและการส่งออกในประเทศไทย	70
4.36	ผลการทดสอบภาพรวมการผลิตและการส่งออกในภาคเกษตรกรรม	71
4.37	ผลการทดสอบภาพรวมการผลิตและการส่งออกในภาคอุตสาหกรรม	72
4.38	ผลการทดสอบภาพรวมการผลิตและการส่งออกในภาคบริการ	73